

NEKAJ GRADIVA O NARODNOOSVOBODILNI BORBI NA GORENJSKEM V LETIH 1941 IN 1942

Slovenski poročevalec maja 1941, št. 1

Jesenice. Zaprtih je cela vrsta Slovencev: izobražencev in delavcev, med njimi dr. Stanovnik, dr. Štempihar, dr. Potočnik itd. V Begunjah, kjer zbirajo aretirance iz radovljiskega okraja, je že okoli 500 Slovencev. Nekatere so odpeljali v Celovec...

Tako divjajo nemški imperialisti nad našim slovenskim ljudstvom. Zapirajo vse in preganjajo, kar je zavednega. Doslej so zaprli nad 5.000 Slovencev. Zapirajo 70-letne starčke, zapirajo mlade fante in dekleta, zapirajo matere z nepreskrbljenimi otroki. (*Divjanje narodno-socialističnih okupatorjev.*)

Na ozemlju, ki ga je okupirala Nemčija (Gorenjska in Štajerska), so se nemški imperialisti spravili predvsem na slovenski jezik...

Slovenske učitelje zapirajo in odpuščajo. Prihajajo že nemški učitelji iz Nemčije. Slovenskih šol ne bo več.

Tudi na slovenske knjige so se spravili nemški okupatorji. Po nekaterih krajih že plenijo knjige in celo slovenske molitvenike jemljejo kmečkim ženicam. (*Slovenski jezik hočejo zatreti.*)

Poleg tega, da so zaprti skoraj vsi predstavniki slovenske inteligence, učitelji, odvetniki, zdravniki, duhovniki itd., trpe preganjanje tudi slovenski delavci.

Jesenice: Tudi delavskim zastopnikom nemški okupatorji niso prizanesli. Hišne preiskave se vrše vse vprek. Z izgovorom, da iščejo orožje, poberejo tudi hrano, ki jo najdejo. Po trgovinah so rekvirirali blago in živež, plačevali z ničvrednimi boni, drugo pa so popisali in trgovine zaprli. Trgovci ne smejo ničesar prodajati, dokler ne bodo uvedene karte. V tovarni KID dela samo 180 delavcev, drugi pa delajo pri tunelu skozi Podrošce. Delavcem sicer obljubujejo po 1 marko na uro, v resnici pa so jim dali samo nekaj predujem po 1.000 din brez obračuna.

Lesce: Tovarna verig obratuje, ravnatelj Hieg, klerikalni prvak in predstavnik klerikalnega kapitala, je takoj po prihodu okupatorjev napovedal znižanje plač za 25 %. Popustiti pa je moral na odpor delavstva; odtrgal je samo družinske doklade, za katere pa se delavstvo še bori in si jih ne da vzeti.

Kranj: Rekvizicije in preiskave, kakor povsod na Gorenjskem. Nekatere so tudi zaprli. Tekstilne tovarne obratujejo slabo, ker tudi okupatorji nimajo surovin. Tovarna za gumijsve izdelke obratuje po tri dni na teden in še takrat po 6 ur na dan. Plače niso povisane, čeprav se je vse silno podražilo. Razumljivo, da raste nezadovoljstvo.

Kamnik: Tovarne obratujejo v omejenem obsegu. Plače so zvišali kljub zvenečim obljubam samo za 50 par na uro. Blagovni promet z Ljubljano je popolnoma zaprt. Okupatorji rekvirirajo na debelo. Grozi splošno pomanjkanje. Mnogi brezposelni delajo na cestah in dobe po 4,50 din na uro, kar je pri današnji draginji manj, kakor najslabša plača v Jugoslaviji.

Tacen: Tudi pri nas so začeli z aretacijami delovnih ljudi. Tovarna obratuje. Nemci obljublajo »urediti«¹ mezde, toda delavci se bojijo, da bodo izpolnili obljube: tedaj bi namreč dobili nižje mezde. Nemški žandarji pobirajo radioaparate, da ne bi vedeli, kaj se godi po svetu. Popisovati so začeli mlada dekleta, ki jih bodo poslali v Nemčijo na delo. Ljudje so zelo v skrbeh, ker se govori, da so Nemci pošiljali mlade Poljakinje vojakom na fronto. (*Kako se godi delavcem na Gorenjskem.*)

Da je nacionalistični režim oblast kapitalistov, bankirjev in veleposestnikov, dokazujejo tudi poslednji primeri novopostavljenih županov...

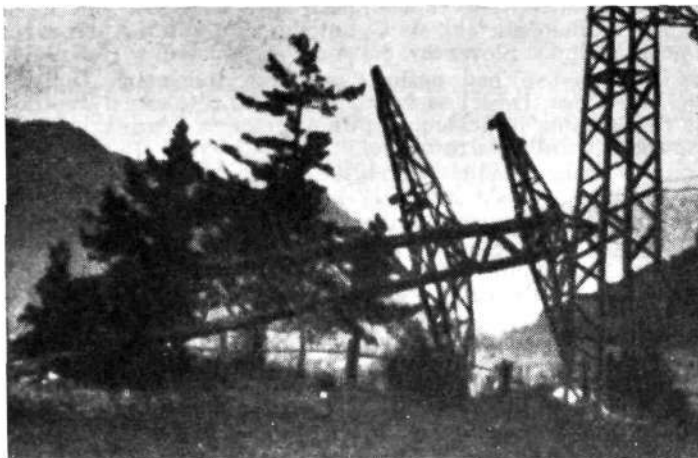
V Skofji Loki: župan Markgraff, industrijalec v Kranju, ki je obenem solastnik Inteksa, tekstilne industrijske družbe z o. z. v Kranju...

Na Jesenicah je bil imenovan za župana Luckmann, direktor KID... (*Novopostavljeni župani na Stajerskem in Gorenjskem.*)

Slovenski poročevalec 11. julija 1941, št. 8

... Tudi na Gorenjskem in Stajerskem, kjer nemški nasilnik izseljuje slovenski živelj in ga podi z rodne grude, so slovenski možje in fantje že spoznali, da je pot v gozdove in gore, neizprosen boj s tujimi osvajalci in njihovimi agenti, edini odgovor in edino sredstvo za dosego končnega cilja: poraza Hitlerja ter osvoboditve in združitve vsega slovenskega naroda. (*V globokem nemškem zaledju.*)

Tisoči štajerskih in gorenjskih Slovencev so se pred preganjanji zatekli v hribe, preskrbljeni z živežem in orožjem. Prvič v zgodovini se ustvarja partizanska ljudska armada slovenskega naroda. (*Odhod v gore.*)

PRVE SABOTAŽNE
AKCIJE GORENJSKIH
PARTIZANOV.

(Slika po objavi v reviji
»Borec«.)

Nemški okupatorji na Gorenjskem nimajo več poguma, da bi se mnogo oddaljevali od cest in večjih naselbin. (*Strah nemških okupatorjev.*)

Preden so šli v gore, so kmetje v Poljanski dolini napadli gestapovsko postajo in si prilastili orožje. (*Tako je prav.*)

Slovenski poročevalec 25. julija 1941, št. 9

... V Tacnu je bil smrtnonevarno ranjen bivši jugoslovanski žandar, sedaj gestapovski agent...

Pasivna rezistenca po tovarnah zavzema vse širši razmah.

V Kamniku so ponoči preslikali nemške napise s slovenskimi ter poslikali zidove in napisne deske z znaki srpa in kladiva. Drugi dan so nemški okupatorji sklicali shod ter pretili z represalijami. Shod so ves čas motili množični medklci...

Iz strahu pred odhodom slovenskih ljudi v hribe so nemški okupatorji na Gorenjskem začasno ustavili preseljevanje. Zato pa so sedaj začeli prisilno mobilizirati Slovence za delo v Nemčiji. Ljudski odpor raste. Vsako množično nasilje fašističnih okupatorjev bo znova pognalo Slovence v gore in hribe... (*Odpor slovenskega naroda.*)

Slovenski poročevalec 16. avgusta 1941, št. 12

... Sabotaža v fabrikah, v prometu, v uradih, na vojaških napravah je zajela vse kraje Slovenije in se vedno bolj širi...

V Zasipu pri Gorjah je razdrta elektrarna.

Pri Žirovnici je razbit železniški most.

V Jeseniški kotlini sta bila ubita dva gestapovca.

V Žirovnici je bil ubit fašistični komisar Horowitz (bivši upravnik veleposestva Eger)...

Partizani so izpraznili vojaško skladišče hrane pri Podnartu... (*Borba slovenskega naroda.*)

Na Jelovici se je dne 7. avgusta vršila bitka med partizansko četo in dvema četama nemške vojske. Nemci so poslali v boj 400 mož, oboroženih do zob. Na razpolago so imeli težke strojnice in dva gorska topa. Partizanska četa, ki je štela 60 borcev, jih je sprejela z ognjem, dve uri odbijala njihov napad ter jim prizadejala izgube. Po prvih podatkih je padlo 10 nemških vojakov. Pred sovražno premočjo se je partizanska četa umaknila. V boju je padel en partizan. (*Komunike poveljstva slovenskih partizanskih čet.*)

Slovenski poročevalec 23. avgusta 1941, št. 14

V bitki na Jelovici dne 8. avgusta je padel na tovariš Alojz Žvan, zidar iz Gorij pri Bledu.

V bojih na Možaklji dne 1. avgusta sta padla naša tovariša kovinarja Viktor Arzenšek iz Celja in Ferdo Koren iz Javornika. (*Osmrtnica na 1. strani.*)

Na Lokah v Tuhinjski dolini je bil ubit znani izdajalec Pičmoh.

Med Crnučami na Trzinom je bil ustreljen konfident-gestapovec Majhenič Lojze, ki je denunciral mnogo vaščanov.

V Vevčah je bil ustreljen bivši jugoslovanski orožnik, sedanji italijanski ovaduh Sušnik.

V stanovanje nekega izdajalca in provokaterja v Radomljah je bila vržena bomba, ki je uničila njegovo ženo, prav tako denunciantko. (*Ubiti denuncianti.*)

V Mengšu je bil ustreljen nemški orožnik, ki se je zvečer sprehajal z domačim dekletom brez časti in brez narodnega ponosa.

V noči od 3. na 4. avgust je bil v bližini Stahovic nad Kamnikom ustreljen višji oficir Gestapa.

V Moravčah je bila napadena nemška orožniška postaja. Rezultat: 4 nemški orožniki mrtvi, dva težko ranjena.

V kamniškem srezu so partizani z dobrim uspehom napadli več vojaških avtomobilov. Natančnejše poročilo sledi.

V Pavlovčah nad Kamnikom sta bila pri iskanju partizanov ustreljena dva nemška orožnika.

Napad, ki so ga poskusili izvršiti gestapovci, policaji, orožniki in vojaštvo na partizane v moravških hribih, se je končal tako, da so Nemci izgubili enega mrtvega in enega težko ranjenega. Partizani so se umaknili brez lastnih izgub.

O bitki na Jelovici smo naknadno izvedeli, da so Nemci izgubili 50 mrtvih in težko ranjenih. En partizan je padel, drugi je bil ranjen. (*Uničevanje žive sovražniške sile.*)

V noči od 27. na 28. julij so bile v okolici Kamnika daleč okrog razdrte vse telefonske in brzojavne veze.

Prav tako so bile razdrte v okolici Domžal brzojavne in telefonske naprave.

Tudi v okolici Kranja so bile uničene telefonske in brzojavne vezi.

V Tacnu je bil uničen 12. avgusta vojaški avto, ki so ga uporabljali za napeljanje vojaških telefonskih linij. (*Razdrte telefonske in brzojavne veze.*)

Na cesti, ki vodi preko Gornjega grada na Štajersko, je bil v bližini Gornjega grada v noči od 27. na 28. julij vržen v zrak manjši betonski most. Na treh mestih je bila ista cesta razstreljena, na številnih drugih mestih pa zatrpana s podrtimi drevesi.

V Duplici so v isti noči partizani vdrli v skladišče tovarne Remec, izvlekli iz skladišča več sodov bencina, ga prepeljali na znani leseni most Radonge-Duplica ter nato most zažgali. Kolikor ni mostu uničil ogenj, so ga porušili partizani, ki so prežagali nosilne tramove.

Razdrt je bil drugi leseni most preko Bistrice na cesti Radonge-Homec. Uničen je bil še neki drugi most preko Bistrice v okolici Domžal.

Cesta Kranj—Kamnik je bila v bližini Mengša na nekaj mestih zatrpana s podrtimi drevesi.

V isti noči je bila cesta Dob—Moravče—Litija na nekaj mestih zatrpana.

V Mostah pri Javorniku je bil razstreljen betonski most.

Železniška proga v odseku Trzin—Domžale je bila v noči od 27. na 28. julij razdrta. ... (*Uničeni mostovi, razdrte in poškodovane proge in ceste.*)

V začetku avgusta je bil v Črnučah požgan kozolec na posestvu kmeta Vavpotiča Janeza, ki so ga bili okupatorji preselili in mu kmetijo zaplenili. V kozolcu so imeli okupatorji spravljeno rekvirirano žito.

Na župnijskem posestvu v Vodica, ki so ga zaplenili okupatorji in kamor se je hotel vseliti neki rajhovski pritepenec, so zgoreli kozolci z žitom.

Prav tako so zgoreli kozolci v Mostah pri Kamniku. (*Požigi rekviriranega žita.*)

Slovenski poročevalec 30. avgusta 1941, št. 15

Ubiti denuncianti: Bled 1, Kropa - 1, Tržič 2, Gameljne 1, Smlednik 1, Ljubno nad Otočami 1.

Celotni rezultat borbe proti denunciantom in nemškimi policijskim valptom na Gorenjskem: Doslej je bilo na Gorenjskem uničenih vsega 12 denunciantov ter 46 gestapovcev, nemških orožnikov in policistov. ...

V Tacnu je bil zažgan nemški kamion. ... (*Borba slovenskega naroda.*)

CANKARJEV BATALJON
je 18. novembra 1941
zažgal in porušil most
v Praprotnem. (Original
v Muzeju narodne
osvoboditve LRS
v Ljubljani.)

Slovenski poročevalec 1941, št. 17

Ubiti denuncianti:

V Gorjah Florijan Ulčar, v Domžalah kovač Johann Wutte, v Koroški Beli carinski uradnik Ivan Horvat (ubit 4. septembra), v Lescah Gabrijel Zupan, čuvaj v tovarni verig (ubit 4. septembra). Smrt denunciantom!

Akcije na Gorenjskem:

V Duplicah so antifašisti zažgali tovarno Remec Co., ki je izdelovala smuči za nemško armado. Tovarna je pogorela do tal.

V kokrški dolini je pogorela Gorjanova žaga, ker so preselili njenega lastnika. — V Trzinu so partizani uničili električno centralo. — V kamniškem okraju so pobili več nemških vojakov ter jim zaplenili orožje. Točnejše poročilo sledi. (*Borba slovenskega naroda.*)

Slovenski poročevalec 1. oktobra 1941, št. 19

V dneh od 22. do 28. septembra so se vršili težji boji med okupatorskimi četami in partizanskimi oddelki. Okupatorji so poskusili uničiti nekaj važnejših partizanskih postojank. Povsod so fašisti utrpeli težke zgube. ... V bitki pri Moravčah je padlo 22 Nemcev. Nemške izgube v bitki na Jelovici, na Rašici in pri Kamniku znašajo več ko 60 ubitih in 150 ranjenih. Partizani so izgubili na Jelovici 2 tovariša, na Rašici sta bila 2 laže ranjena, pri Kamniku eden teže ranjen. V teh bojih so partizani pokazali izredno taktično spretnost, prisotnosti duha in heroizem pravih narodnih junakov. Posebne omenbe je vredno hladnokrvno nastopanje moravško-domžalske čete, ki je na dobro izbranem položaju dve uri kljubovala pritisku številčno dvajsetkrat močnejšega sovražnika. Del čete je nato spretno izvedel svoj napad v sovražnikov bok, kar je prisililo fašiste k umiku. (*Komunike Poveljstva slovenskih narodno osvobodilnih partizanskih čet.*)

Na predlog Poveljstva slovenskih narodno osvobodilnih partizanskih čet je Izvršni odbor SNOO izrekel pohvalo kamniškemu bataljonu in njegovemu komandantu za hrabra partizanska dejanja in za spretno partizansko taktiko. Delegacija Izvršnega odbora je v znak odlikovanja izročila bataljonu slovensko zastavo kot dar celotne Osvobodilne fronte slovenskega naroda in rdečo zastavo kot dar Centralnega odbora Komunistične partije Slovenije. (*Odlikovanje kamniškega bataljona.*)

Slovenski poročevalec 24. oktobra 1941, št. 22

... V bojih na Pokljuki konec preteklega meseca so padli naši tovariši partizani Andrej Prešeren iz Dobrave, Slavko Oman iz Javornika in Janez Tavčar iz Jesenic. ... (*Borba slovenskega naroda.*)

Slovenski poročevalec 15. decembra 1941, št. 50

Za 1. december so partizani na Gorenjskem justificirali 9 denunciantov v raznih krajih in na isti dan. Deseti denunciant je težko ranjen. Padli so: posestniki Kočar in Pozina iz Dobrave pri Otočah in Debeljak Valentin iz Lipnice; gostilničar Benedičič iz Pševga pri Kranju; delavec Bajželj Franc iz Stražišča pri Kranju; lovski mojster Zeme Maks iz Cirič pri Kranju; kmet Bernard iz Sele nad Škofjo Loko; kmet Potisek, ki je izdal bivališče partizanov nad Škofjo Loko in zakrivil smrt šestih partizanov. En denunciant je padel v Poljanski dolini, teže ranjen pa je Pozina mlajši iz Dobrave.

Proslava 1. decembra je tudi na Gorenjskem dosegla dostojno stopnjo. Proglasi Izvršnega odbora OF so bili v vseh večjih krajih razdeljeni med najširše množice. Manifestacija med 7. in 8. uro je bila skoraj stoodstotna, zlasti pa je uspela v Kranju in Trzinu na veliko začudenje in tudi strah Nemcev.

V zadnjem času so partizani na več mestih rekvirali živež (živino, prašiče, moko, slanino, mast, salame), namenjen nemškimi vojakom oziroma fronti in zaplenjeno lastnino izseljenih Gorenjcev. V Škofi Loki so rekvirirali nad 500 volnenih jopic in več sto parov volnenih nogavic in rokavic, last bivše jugoslovanske vojske.

Vse akcije, zlasti pa prvo decembrska, so napravile na veliko večino našega prebivalstva na Gorenjskem najboljši vtis. Ljudje zahtevajo, naj bi bilo izvršenih še več akcij. Iz vseh dogodkov so Gorenjci spoznali, da jim le ostra borba proti okupatorjem zagotavlja obstanek na domači zemlji. Povsod prevladuje prepričanje, da so jih le akcije partizanov in nekatera sabotažna dejanja rešila izseljevanja v mesecu septembru. Predobro je ljudem znano, da je bilo izseljevanje doslej najhujše v spodnjem Posavju (Sevnica, Brežice), kjer so bili ljudje popolnoma mirni in ni bilo nobenih akcij. Ljudje že davno ne verujejo več Nemcem, ki podlo lažejo, da je izseljevanje in streljanje kazen za notranje nemire. Vsi vedo, da je bilo v novembru ustreljenih v Begunjah 15 Slovencev in to v času, ko se ves mesec ni izvršila niti ena akcija. Spoznanje, da Nemci pripravljajo slovenskemu življu pogin, vzbuja v vseh najhujše sovraštvo do okupatorjev, na široko pa odpira vrata aktivistom OF. Partizane povsod pričakujejo z odprtimi rokami kot največje narodne junake.

Nezadovoljstvo med nemškimi vojniki in žandarmerijo raste. Največji je strah pred vzhodno fronto, ki ga še povečuje veliko število pripeljanih ranjencev in njihove izpovedi. Samomori med onimi, ki dobivajo pozive za fronto, se nadaljujejo (Trzin, Škofja Loka). Med 150 možmi posadke ob Bohinjskem jezeru je bilo v zadnjem času 11 samomorov. Tri samomorilce je komandant hotel vreči na cesto, jih naprtiti domačinom in izvajati represalije. Vojaki, sami starejši možakarji najrazličnejših podjarmljenih narodov, so se temu uprli. V Škofi Loki je že nekaj vojakov pobegnilo z nočne straže in se preobleklo v civilne obleke. Vedno večje število vojakov se trudi priti v stike s civilnim prebivalstvom, predvsem zaradi civilnih oblek, pripravljeni pa so dati tudi različne informacije.

Mnogi več ne verujejo v zmago. Kljub temu je nevarnost izseljevanja vedno večja (n.pr. pretekli teden Zgornja, Spodnja in Srednja Dobrava pri Otočah). O tem tudi pričajo izjave posameznih Nemcev, višjih funkcionarjev: Izseljevanje se bo vršilo, ker je v načrtu; tudi če me bomo zmagali, na Gorenjskem bomo ostali, ker je to naša zemlja; v 6 tednih bo vsa Gorenjska izseljena, ali pa se bomo selili mi. — Vse to priča, da hočejo okupatorji v zadnjem hipu dati Gorenjski čim bolj nemški značaj. Veliko nemških družin, raznih uslužbencev, se je neopaženo naselilo v teh krajih. (*Z Gorenjske.*)

V gorenjskem narodnem uporu sta padla slavne in junaške smrti slovenska partizana Bizjak Jože in Saksina Jože. ... (*Osmrtnica na 1. strani.*)

Naša slovenska Gorenjska je dala signal za poostritev oborožene borbe proti fašističnim zatiralcem. ...

Slovenci, ki ste sposobni za oboroženo borbo — gorenjski narodni upor vas kliče med partizane! ... (*Slovenci!*)

9. XII. Spopad z nemško četo 46 mož. Nemci imajo dva mrtva in mnogo ranjenih. Bojišče zapuste v paničnem begu. Partizani brez izgub.

10. XII. Spopad z nemško patruljo, ki po kratkem boju zbeži. Nemške izgube niso točno ugotovljene. Partizani brez izgub.

12. XII. Spopad z močnimi nemškimi četami. Partizani uporabljajo taktiko zased. Po 14 minutnem boju razbijejo Nemce. Na bojišču ostane 46 mrtvih Nemcev, med njimi trije majorji in štirje stotniki. Partizani imajo dva mrtva in štiri ranjene. Partizani zaplenijo pomembno količino orožja, municije, sanitetnega materiala in

PARTIZAN JAKA BERNARD je s svojo četo Cankarjevega bataljona 12. decembra 1941 pri vasi Rovte na bledski cesti napadel nemško kolono in pobil 46 policistov, 7 pa težko ranil. (Original v Muzeju narodne osvoboditve LRS v Ljubljani.)

vojaških potrebščin. Nemškemu ranjencu, ki se je vdal, predočijo partizani smisel slovenske narodne osvobodilne borbe. Nemški vojak se strinja in izjavi, da ni oddal nobenega strela. Partizani pregledajo njegovo puško in ugotovijo, da je govoril resnico. Nudijo mu prvo zdravniško pomoč. (*Prve faze gorenjskih bojev.*)

Med Medvodami, Škofjo Loko in Žirmi čistijo partizani teren. Prično se boji okrog Bohinja. Akcije dobro uspevajo. Morala odlična. Vrši se mobilizacija. Okupatorji koncentrirajo čete proti Jesenicam, Podkorenu, Mojstrani. (*Proti dnevi pred sedanjimi boji.*)

Slovenske narodnoosvobodilne čete na Gorenjskem drže položaje. Z italijanske strani jih napadajo nemški oddelki. Partizani vrše izpade. Partizanska četa je prodrla do Jesenic, kjer je likvidirala orožniško postajo. Z drznim vdorom v sodnjsko jetnišnico so v Škofji Loki partizani, preoblečeni v nemške uniforme, osvobodili 32 političnih jetnikov. Izvršni odbor OF je Cankarjevo četo za hrabro in spretno likvidacijo elitnih gestapovskih kolon, ki so 6 mesecev vršile grozodejstva na Gorenjskem, odlikoval s slovensko partizansko zastavo. ... (*Slovenska bojišča.*)

Slovenski poročevalec 1. januarja 1942, št. 1

Med 24. in 25. decembrom so narodnoosvobodilne partizanske čete na Gorenjskem uničile šest mostov, da onemogočijo Nemcem prehode. Dne 25. decembra zjutraj so partizani postavili ob glavni cesti pri Poljanah več zased. obstreljevali nemške postojanke pri Poljanah in napadali ves vojaški promet na cesti. Nemci so odgovarjali s težkimi strojnimi oklopnih avtomobilov, s topovi in s tromblonskimi granatami. Partizani so Nemcem uničili nekaj oklopnih avtomobilov. Število nemških mrtvecev in ranjenecv ni ugotovljeno. Istega dne so Nemci napadali s Črnega vrha. Partizani so imeli pri tem naslednje izgube: 1 mrtvega in štiri ranjene. Nemške izgube tega dne znašajo 62 mrtvih in ranjenih. Dne 26. decembra je vladalo zatišje. Dne 27. decembra so Nemci znova napadli in poskusili s petih strani obkoliti partizanske postojanke. Ogorčena bitka je trajala štiri ure. Štirje partizani so padli, dva sta bila ranjena. Nemcev je padlo 40. Partizani so zaplenili večjo količino orožja in municije ter odbili vse nemške napade. ...

Na vsem Gorenjskem je bila na sveti večer ena sama javna polnočnica. Vršila se je v podružnici sv. Miklavža nad Selcami. Cerkev je bila nabito polna. Na koru je prepeval stare slovenske božične pesmi partizanski pevski zbor. Duhovniku so pri maši ravno tako stregli partizani. Ta dogodek je odjeknil po vsem Gorenjskem. ... (Poročila s slovenskih bojišč.)

Slovenski poročevalec 18. januarja 1942, št. 3

Partizanske čete drže položaje. Od 6. do 10. januarja je trajala ogorčena bitka pod Jelovico. Nemci so imeli hude izgube. (Poročilo z Gorenjske.)

Slovenski poročevalec 24. januarja 1942, št. 4

Proti partizanom, ki so v Selški dolini branili slovenske rojake pred nameravano nasilno preselitvijo, so Nemci mobilizirali ogromno število vojakov in gestapovcev ter so mavlekli tudi precej topov na postojanke proti Dražgošam. Kljub ogromni premoči. Nemci niso proti partizanom ne le nič opravili, temveč so imeli sami velike izgube v mrtvih in ranjenih. V besnem divjaštvu so nato požgali vas Dražgoše, v kolikor je niso že prej s topovi porušili, in so pobili prebivalstvo, tudi žene in otroke. Po tem slavnem dejanju se je nemški oficir javno v družbi izrazil takole: »Nas Nemce bo na Gorenjskem hudič vzel. Bolje je na vzhodni fronti kot tu, kjer nisi varen pred nobenim grmom in drevesom. To so vražji strelci, ti partizani, od katerih bi se morali učiti vojskovati. Njih poveljnik ne zasluži smrti, temveč povišanje v generala.« — Ta oficir je nato pripovedoval: »Šli smo po poti navkreber. Nenadoma se pojavi pred nami bela postava na smučeh, brez palic z brzostrelno puško v roki. V hipu je sprožil in zadel mojega spremljevalca v glavo, drugega v trebuh. Vrgel sem se na tla in ležal kot mrtev v snegu več ur. Patrola, ki je odšla daleč pred nami, je bila pokošena od nekega drugega smučarja, ki je privozil v divjem smuku po strmini, s kristjanijo ostro zaustavil in oddal s tako naglico in preciznostjo vrsto strelav na patrolo, da so popadali vsi razen enega moža. Ti partizani niso kmetje in rokodelci, temveč izbrani strelci, pred katerimi imam kot vojak respekt in občudovanje.« (Poročila s slovenskih bojišč. Kaj pravijo Nemci na Gorenjskem.)

Slovenski poročevalec 31. januarja 1942, št. 5

Ko so Nemci zvedeli, da se v Dražgošah nahajajo oddelki partizanov, so poslali proti njim več kot tisoč vojakov, baterijo 15 cm topov in večje število manjših topov. Utaborili so se v vasi Rudno pod Dražgošami in začeli vas obstreljevati s topovi. Kmetje so se poskrili po kleteh, partizani pa so zavzeli položaje na pobočju pod vasjo. Po topovski predpripravi so šli Nemci, med katerimi je bilo tudi mnogo Madžarov, v naskok, toda partizani so jih sprejeli z ognjem iz strojnice. Borbe so trajale tri dni in Nemci so imeli nad tri sto mrtvih ter veliko število ranjenih. Partizanov je padlo pet. Nemci niso mogli partizanom do živega. Sele ko je kmet Pogačnik, vulgo Resman iz Jamnika, pripeljal za Judeževih 200 RM Nemce partizanom za hrbet po poti, ki so jo poznali samo domačini, so se partizani umaknili. Gustav Eger, predstavnik Gestapa, posestnik v Železnikih in lastnik trgovine žebeljev v Ljubljani, je poslal sporočilo vaščanom Dražgoš, naj ne beže iz vasi, da se ne bo nikomur nič žalega zgodilo. Toda, ko so Nemci prišli v vas, so se najprej najedli in napili, nato pa so izvršili pokolj. Pobili so večje število žena in otrok, požgali hiše in pometali trupla v ogenj. Najbolj zverinsko so se obnašali Madžari.

Eger je zdaj v Ljubljani, kjer se čuti bolj varnega. Zadnje časa postavljajo Nemci za komisarje Slovence, ker partizani pobijejo vse komisarje. (Podrobnosti iz bitke pri Dražgošah.)

Slovenski poročevalec 8. februarja 1942, št. 6

25. decembra 1941 napad na Hôtaavlje pri Poljanah in nad Crnim vrhom. Nemci imajo 104 mrtve in ranjene. Do 27. decembra tri dni borbe. Te borbe so se vršile na Pasji ravani in nad Crnim vrhom, na Kovskem in na Valtarskem vrhu. Nato smo naredili umik iz Poljanske doline v Selško preko Mohorja v Dražgoše. Mi smo imeli v vseh teh borbah osem mrtvih in 7 ranjenih. Mrtvi so: Mlakar Janko, partijec in skojevski aktivist iz Senčurja, Maček Franc, Pušavec Miha, Ručigaj Božo, Koruza Jože, Dolenc Vinko, Šubic Ivan in eden neugotovljeni borec iz Poljanske doline.

Po borbi v Poljanski dolini, to je 27. decembra 1941 zvečer, smo krenili na Sv. Mohor. Tam smo pripravili akcijo na konzum na Dobravi. Zaplenili smo okoli 3000 kg živil in večjo količino špecerijskega blaga in enega konja. Konzum je bil nemški. Isti dan smo organizirali zasedo na cesti v Selški dolini v Soteski, ki pa ni imela uspeha zaradi prepoznega prihoda naših čet oziroma prezgodnjega prihoda Nemcev. Isti dan podminiranje železniške proge pri Besnici, ki zaradi slabega razstreliva ni uspelo. 31. decembra 1941 zjutraj smo se preselili v Dražgoše.

MED BORBO ZA DRAŽGOŠE,
prve dni januarja 1942, so Nemci zažgali vas z zažigalnimi granatami. (Original v Muzeju narodne osvoboditve LRS v Ljubljani.)

Od 1. do 9. januarja 1942 smo uredili naše taborišče, postavili smo zasede v obrambo naše postojanke. Imeli smo z ozirom na novo dospele partizane dnevno vojaške in politične tečaje. Od 9. januarja do vključno 11. januarja 1942 zvečer je trajal napad in borba proti Nemcem, ki so napadli s pehoto in artilerijo. Nemške čete so prišle iz Krope preko Jamnika proti Dražgošam, iz Sele preko Sevnice in Češnjice proti Rudnem in Novaku. Nemške sile smo cenili na približno 2000 do 3000 mož. Del njihovih sil je prispel tudi iz Štajerske.

9. januarja 1942 je pričela boj artilerija, okoli 15. ure je pa pričela pehota boj proti nam. Bila je na vseh odsekih z velikimi izgubami odbita. Mi tega dne nismo imeli nobenih žrtev. Nemško vojaštvo, ki je prispelo iz Krope, se je po prvem spopadu z nami panično umaknilo v hišo na Lajšah in ni hotelo več na bojišče. Vsi poizkusi poveljnikov in grožnje s pištolami, da bi vojake ponovno pripravili na spopad, se niso posrečili. Ta skupina je štelá okrog 200 mož. Nemška skupina, ki je prišla iz Sele proti Dražgošam, se je po dvodnevem boju proti nam sprla in uprla ter se medsebojno streljala s pištolami. V tej zmešnjavi je nanje streljala njihova artilerija, nakar so se v neredu umaknili. Nemci so obdržali postojanke le v dolini in okoli Novaka.

9. januarja 1942 je nemška skupina zažgala nekemu bajtarju hišo. Delali so tudi po vaseh preiskave, grozili ljudem in jim pokradli hrano ter perilo. Nemška skupina, ki je bila pri Novaku, je streljala na skupino 5 otrok, ki so šli po drva. Do sedaj smo odbili vse napade. Nemci imajo okoli 60 mrtvih in ranjenih, mi nobenih žrtev. Morala naših je dobra, enako zdravje. Tudi vaščani se v splošnem dobro drže.

9. in 10. januarja 1942 sta zgoreli dve hiši in dva hleva od zažigalnih granat. 9. in 10. januarja 1942 trajajo boji ves dan od jutra do večera. Nemce cenimo na 2000 mož. streljajo tudi z artilerijo kalibra 3,5 cm, 4,6 cm, 8 in 12, s torpedo granatami in rušilnimi ter zažigalnimi bombami. Zažgali so v vasi Dražgoše še dve hiši in dva hleva.

10. januarja 1942 ni bilo pehotnih napadov na naše postojanke, pač pa se je ta dan stopnjeval artilerijski ogenj. Začel se je okoli 13. ure in trajal do 18. ure.

10. do 11. januarja 1942 smo poslali manjši odred partizanov v zasedo proti Češnjici, da napade Nemce v dolini v bok, artilerijo in avtomobile. Toda naša zaseda ni uspela, ker so bili Nemci povsod po bližnjih gričih in poteh na terenu. Naši skupni je uspelo le, da je uničila njihovo bojno telefonsko mrežo.

11. januarja 1942 se je pričel proti nam od pol devete ure dalje koncentrični napad artilerije in pehote z velikimi silami.

Imena naših padlih junakov:

Zajc Ivan, Krmelj Maks, Dolinar Maks, Božič Gregor, Žakelj Vinko, Kovačič Janez, Režan Maks. Padli 11. januarja 1942 v Dražgošah.

Henrik Biček, Radovan Danko, Mlakar Karl, Fister Miha, Tomc Edvard, Zelja Ciril, Kovačič Janez, Gračak, Jereb Jaka, Oman Stanko, Kokalj Jernej, Šubic Milko. Padli 13. januarja 1942 na Mošenjski planini.

Zajc, Mlakar in Fister so bili člani, Božič pa kandidat KPS. *(Izvoleček iz mesečnega poročila Gorenjskega štaba slovenskih narodnoosvobodilnih partizanskih čet in oddelkov Narodne zaščite.)*

Slovenski poročevalec 15. aprila 1942, št. 15

V zvezi s formiranjem partizanskih grupnih odredov se postavlja:

1. a) Za komandanta 1. grupe odredov dosedanjega komandanta odreda tovariša Jožeta Gorenjca, za njegovega namestnika tov. Viktorja Ločana, komandanta čete; b) za političnega komisarja 1. grupe odredov tov. Gregorija Požarja, dosedanjega polit. kom. odreda. ... *(Naredba Glavnega poveljstva slovenskih partizanskih čet, položaj 4. april 1942, št. 2/1. Komandant: Peter Strugar. Politkom.: Jernej Posavec.)*

Slovenski poročevalec 2. junija 1942, št. 22

... Na Gorenjskem vrše čete I. grupe odredov slovenskih partizanskih čet neprestane akcije. Kamniška četa je 10. maja odbila hud napad Nemcev, pri katerem je bilo ubitih 80 do 100 Nemcev, med njimi so 4 oficirji in eden vodilnih gestapovcev iz Kamnika. ... *(Poročilo na 2. strani.)*

Slovenski poročevalec 24. junija 1942, št. 25

Štab I. grupe odredov pod poveljstvom komandanta Jožeta Gorenjca in polit. komisarja Gregorja Požarja poroča med drugim:

V aprilu in maju smo vršili v glavnem manjše akcije diverzantskega karaktera in čiščenje terena denunciantov, ki so nanесли toliko škode slovenskemu ljudstvu sploh, partizanom pa še posebej. V tem razdobju je I. bataljon Gorenjskega odreda pobil okoli 10 Nemcev in več ranil, zaplenil nekaj orožja ter municije in likvidiral več denunciantov, med njimi Luckmanna Karla, župana na Jesenicah, Črneto Ivana in Potokarja iz Gorij, Jakla Andreja iz Koroške Bele. Naš drugi bataljon je v tem času pobil okoli 20 Nemcev in jih približno ravno toliko ranil, razbil 2 nemška avtomobila, likvidiral več denunciantov in izdajalcev, med njimi Martelaka Rudija iz Škofje Loke, Marijo in Alojzija Kokalja iz Gorenje vasi, Demšarja Stanislava iz Poljan, Bizovičarja Franca in Ivano iz Zadobja, Frlica Jakoba, očeta in sina Košmerlj. Med ubitimi Nemci so tudi nekateri višji funkcionarji Gestapo in nemške okupatorske uprave na Gorenjskem. Neka patrولا II. bataljona je vdrla ponoči v samo Škofjo Loko. Kamniški bataljon je v tem času zadal Nemcem izgube za okoli 150 ubitih in ranjenih, izvršil je več sabotažnih dejanj, med drugim je v eni sami noči med

Kamnikom in Kozjakom razrušil tri lesene in en zidan most, izvršil napad na žandarmerijsko postajo v Vačah pri Litiji, zažgal nemški propagandistični avtomobil v Tuhinjski dolini ter likvidiral več denunciantov in izdajalcev, med njimi Grošlja Franca iz Kostanja, Jamnikarja Ivana iz Senožet pri Litiji, Miho Vavpotiča iz Kamnika, Klemon Lucijo in Heleno Kenčič iz Gradišča, Franca Šuštarja iz Starih sel. Več čet še ni dalo svojega podrobnega poročila. (Iz poročila naših štabov.)

Slovenski poročevalec 3. avgusta 1942, št. 51

Partizanske čete na Gorenjskem z uspehom čistijo slovensko zemljo nemških gestapovcev in slovenskih izdajalcev. Justificiran je bil v zadnjem času vodja izdajalcev v Poljanski dolini Perko Franc, ko je ravno bil na begu pred partizani. Dne 16. julija je 1. četa I. bataljona Gorenjskih odredov pri Žirovnici obkolila in razorožila 3 zasede Wehrmannschaft ter jih odvedla s seboj. 1. četa II. bataljona je justificirala 9 izdajalcev, v Kropi uničila nemški propagandni avtomobil.

PARTIZAN HENRIK BICEK

je s svojim bratom in s soborci ter z dvema mitraljezoma tri dni odbijal Nemce, ki so napadali Dražgoše in jim prizadejal velike izgube. (Fotografijo iz pomladi 1942 hrani Muzej narodne osvoboditve LRS v Ljubljani.)

Partizani kokrškega odreda so napadli orožniško postajo. V dveh spopadih so imeli Nemci preko 20 mrtvih, naši so izgubili 1 tovariša. (Poročila s slovenskih bojišč. Gorenjska.)

1. avgusta 1942.

Velika večina ljudstva dostojno in z visoko narodno zavestjo prenaša težke čase in nezaslišani teror nemškega fašizma. Med ljudstvom je velika povezanost, medsebojnega političnega sovraštva skorajda ni več. Za tri četrtine ljudi lahko rečemo, da so kristalno čisti. Ostali so taki, ki iz strahu podlegajo in izjavljajo: »Saj se moram ukloniti nasilju, če si hočem ohraniti življenje. Ko bo konec vojne, bomo pa tako vsi za Jugoslavijo ali za Rusijo.« Prav majhen odstotek je tistih, ki naravnost služijo Nemcem, prevzemajo funkcije v raznih društvih in organizacijah. Še manjši pa je odstotek navadnih ovaduhov in izdajalcev. Tak je dejanski položaj.

Na strani Osvobodilne fronte je vse ljudstvo, ki se v polni meri zaveda časa in je pripravljeno žrtvovati življenje za slovensko svobodo. Bodočnost slovenskega naroda vidi samo v tesni povezanosti z Rusijo.

Belogardisti pri nas nimajo nobenega vpliva. Sicer so skušali začeti s podtalnim delom, raztrosili so nekaj letakov in hoteli v nekaterih občinah organizirati svoje kadre, toda nikjer jim ni uspelo. Ljudstvo obsoja delo belogardistov v Ljubljani in stoji na stališču, da v teh težkih časih in tudi v bodočnosti ne sme biti več strankarstva, marveč skupno delo za občo korist.

Ljudstvo se zaveda, da cerkev v bodoče ne sme biti več politična tribuna, da ne sme služiti političnim namenom. Na Gorenjskem je ostalo le nekaj starejših slovenskih duhovnikov. Prispeli pa so tudi nemški katoliški duhovniki, ki imajo po župnijah od časa do časa maše in molitve. Pridig v glavnem nimajo, če pa jih imajo, so brez politične tendence. S svojo skromnostjo delajo na ljudi prej dober kot slab vtis.

Sredi februarja so Slovencem pobrali vse radijske aparate. Toda glas o dogodkih po svetu vendarle prodre med slovensko ljudstvo na Gorenjskem. Ljudstvo zelo obsoja našo vlado v Londonu, zlasti pa njen slovenski del. Ljudje pravijo: »Koliko koristnejšega bi lahko oznanili svetu o borbi in delu Slovencev! Namesto tega roti Kuhar žene in dekleta k molitvam, zraven pa sestavlja program za bodoče volitve, preračunan na novo goljufanje ljudstva. Naš narod doživlja taka grozodejstva, da bi moral biti ves svet o njih poučen!« Tudi škofa Rožmana silno obsojajo, ker kot najvišji dušni pastir ni za slovenski narod storil ničesar. Ljudstvo si želi nove duhovščine, ki bo varovala verska načela in ne bo z vero samo kupčevala.

Silno so se ljudstvu zamerili Angleži s svojo pasivnostjo. Ljudem se zdi za malo, da krvavi samo bratski ruski narod, povsod drugod med zavezniki pa samo oklevanje in »oh« in »ah«! Ljudje vidijo v Angležih samo premetene trgovce, ki se bodo pa to pot ušeli.

Od zasedbe do zdaj je bilo na Gorenjskem ustreljenih okrog 5000 talcev. Skozi Begunje je šlo 7000 ljudi, ki so bili deloma ustreljeni, deloma pa so jih odpeljali v taborišča na Koroško, v Gornjo Slezijo in v Nürnberg. Najhujše je taborišče Dachau. Od tod se bo malokdo vrnil. V Begunjah je zaprtih povprečno po 600 do 800 ljudi, od tega 120 žensk. Izselenih je bilo z Gorenjskega okrog 20.000 Slovencev.

Trpinčenje v Begunjah je grozno. Ljudi zapirajo v takozvane »bunkerje«, kjer jih po več ur nepretrgoma pretepaajo z žilovko. Ljudje, ki prihajajo od tam, so živi mrtveci. Pri tem bičanju je bilo mnogo smrtnih primerov.

Ljudje na Gorenjskem se drže z nadčloveškim heroizmom. Delavec, ki je prestal vse grozote »bunkerja«, je izjavil: »Najsrečnejši človek na svetu sem: nikogar nisem izdal!«

Ko so neki ženi odpeljali moža, mu je dejala: »Če boš koga izdal, se ne vrni več niti pred moje oči niti pred oči najinih otrok!« Po težkem mučenju je bil mož ustreljen.

Nekemu drugemu delavcu so dali na izbiro vstop v Gestapo ali smrt. Imel je dvanajst ur časa za premislek. Odločil se je za smrt in drugi dan je bil ustreljen pri Žirovnici, kjer so padli talci zaradi uničenja železniškega mostu.

Vsi ti primeri heroizma slovenskega človeka bodo živeli v ljudstvu vekomaj. Vse, kar sem napisal, je čista resnica. Ljudstvo zaupa v partizanske čete, vidi v njih svojo čast in slavo, v OF slovenskega naroda pa svojega najzanesljivejšega vodnika in srečnejšo bodočnost. (*Slovensko ljudstvo na Gorenjskem ne kloni in ne bo klonilo. Dopsis z Gorenjskega.*)

Meseca januarja so po občinah prevzeli nemški Ortsgruppenleiterji organizacijo NSDAP. Pridobili so le ničvredne tipe, ki za denar vohunijo in izdajajo. Tem vohunom obljublajo dobre službe in sprejem v SS oddelke.

Uvedli so tudi nekakšno brambovstvo, tako imenovano Wehrmannschaften, ki bi se ga morali udeleževati vsi moški od 18. do 50. leta. Med tednom in v nedeljah imajo po več ur ekserciranja. Po Gorenjskem se tega »brambovstva« udeležuje kvečjemu 20% obveznikov. Pred dobrim mesecem so obiskali večje kraje na Gorenjskem višji funkcionarji NSDAP in zahtevali, naj se prijavijo prostovoljci za varnostno službo pri žandarmeriji. Na to ni bilo nobenega odziva. Potem so zahtevali, naj ljudje vstopijo v SA oddelke. Ko se tudi temu ni nihče odzval, so skušali rekrutirati za SS, toda tudi to zastonj. Temu so sledile grožnje in zmerjanje, pa vse ni nič pomagalo. Zdaj so Wehrmannschaften razpustili in pozivajo vse moške do 50. leta, naj vstopijo v SA oddelke. Najnovejši odloki pričajo, kam je vse to merilo. Vse železniške postajne načelnike so premestili na Koroško. V kratkem pa obetajo tudi vsem ostalim slovenskim uradnikom.

Delavstvo in mladino pošiljajo na delo na Koroško. Arbeitsamt jih določi in morajo iti. Mnogo jih dela na meji pri postavljanju žičnih ovir, pod katere vojaštvo polaga mine. Pri prehodu meje je bilo zategadelj že več smrtnih primerov. Ker gre delo počasi, so bile najprej pozvane vse občine, naj da vsaka po 40 ljudi na razpolago. Potem so se vršili nabori in so bili seveda vsi potrjeni. Nekateri so že odšli na delo, drugi bodo poklicani 3. avgusta. Za delo dobe hrano in stanovanje v

barakah ali po kmetijah. Dnevna mezda je le 1 RM. za obrabo lastne obleke pa še dnevno po 1 RM. Žične ovire grade tudi po Koroškem in po Tirolskem in bo torej z njimi prepletena vsa meja proti zavezniški Italiji. Menda Nemci slutijo, kakšne načrte ima italijanska hijena nasproti svojim sedanjim zaveznikom.

Silno važen je odlok, objavljen v zadnjem uradnem listu: Notranji minister in Gauleiter imata pravico vpoklicati vse moške na Gorenjskem za Notdienst, kar je enakovredno z vojno službo. Še važnejša je odredba, natisnjena v isti številki urad-

POGLED NA DEL
POZGANIH DRAZGOS.
(Original v Muzeju
narodne osvoboditve LRS
v Ljubljani.)

nega lista, ki se glasi: Oberkommando der Wehrmacht, notranji minister in Gauleiter imajo pravico rekrutirati vse moške po Gorenjskem za vojaško službo. Ta odredba je bila podpisana in izdana 10. julija 1942. (*Slovenske fante na Gorenjskem love za vzhodno fronto.*)

Slovensko poročevalec 24. avgusta 1942, št. 54

Nedavno je bilo v Begunjah ustreljenih 125 slovenskih moških in fantov. Temu zločinu krvoločne fašistične zveri je služilo za povod dvojje sabotažnih dejanj v Hrušici in Dupljah ter uboj enega izmed barbarskih mučiteljev slovenskega ljudstva na Gorenjskem, nekega majorja SS oddelkov, ... (*Nemška zver divja po Gorenjskem.*)

1. bataljon, 1. četa: 16. junija napad na Wehrmannschaft na Črnivcu. Padel 1 Nemec in 6 wehrmannšaftovcev. Plen: 1 puškomitraljez, 2 avtomatični pištoli, 5 navadne pištole, 7 bomb, 740 nabojev, 14 odev, 7 nahrbtnikov. Lastne izgube: 1 tovariš, 28. junija likvidiran denunciant Stražar Jože, ki je priznal vsa izdajstva, 30. junija na cesti Konoplje—Krašnja podrtih 9 brzozavnih drogov, 1. julija likvidiran denunciant Ignac Burjan iz Krašnje, podrtih 5 brzozavnih drogov, obstreljen en nemškutar in ubita njegova spremljevalca.

2. četa: 1. julija na cesti iz Tuhinja proti Štajerski porušili most na Kozjaku. Nato je bil zaustavljen avtobus, rekvirirana dva šotora in ena ročna lekarna, nakar je bil avtobus uničen. Isti večer je bil ubit žandarmerijski komandir iz Smartnega, ki se je peljal na motorju. Plen: puška, pištola in dve uri. 4. julija likvidiran izdajalec Kramar Avgust iz Črne in Perec Florijan. 5. julija uničena 2 policijska avtomobila, 3 Nemci ubiti, več ranjenih, ki so se z ostalimi razbežali v gozd. Avtomobila uničena. Plen: 2 brzostrelni puški, 1 avtomatska puška, 3 pištole, 2 fotoaparata ter album s slikami vseh, ki jih od lanskega leta ni doma.

II. bataljon, 1. četa: 25. junija likvidiran denunciant Perko Ferdinand iz Podbrezj, ki je imel v načrtu izdati še 150 ljudi in pobegniti v Nemčijo. V Podbrezjah likvidiran denunciant vulgo Fržovarjev, 26. junija likvidiran izdajalec Meglič iz Sv. Ane. 29. junija napade 15 moških v ljubeljski kotlini bivak, pripravljen za nemško vojsko; 2 stražarja razorožena, bivak pa požgan. Gasilci, ki so se pripeljali v dveh avtomobilih, so bili pognani v beg. Ker ni prišla nemška patrulja, se partizani umaknejo. 1. julija požge četa most čez ljubeljsko cesto pri Sv. Ani in veliko Bornovo žago.

2. četa: 30. junija zapre kokrško cesto s skalami in zasekami ter minira dva mostova. Ustavi delo v Slavčevem kamnolomu, razbije stroje in požge nafto. 4. julija četa ponovno zapre kokrško cesto med Zgornjo in Spodnjo Kokro. Grofu sta zaplenjeni dve pištoli, 1 lovska karabinka in municija. Napad na avto: en Nemec ubit, drugi pobegnil, avto zažgan. Nato se je pripeljalo vojaštvo. Četa je razbila en motor, pobila 10 Nemcev, več pa ranila. Nato so se nemški vojaki, ki niso vedeli drug za drugega, začeli med seboj streljati, pri čemer je bilo okrog 30 mrtvih in ranjenih.

3. četa: 2. julija likvidiran denunciant Rozman Jurij iz Ločma, lastnina požgana. Poljanski bataljon: v noči od 22. na 23. julij je 1. četa tega bataljona iztirila tovorni vlak med Sv. Joštom in Podnartom. Iztirjenih je bilo 26 vagonov. Več vagonov je bilo živeža, ki se je ves raztresel, več novih avtomobilov, ki so se razbili, nekaj cistern itd.

V Poljansko dolino so Nemci vrgli 2 do 3000 vojakov. Sovražnik operira danes na enem sektorju, jutri na drugem; toda povsod ga naši partizani nenehoma napadajo. (Iz poročila Kokrškega odreda Slovenske narodne partizanske vojske. Komandant: Jože Gorenjec. Politkomisar: Gregor Požar.)

Slovenski poročevalec 5. septembra 1942, št. 35

Kakor v Ljubljanski pokrajini italijanski fašisti, tako tudi na Gorenjskem nemška fašistična bestija divja toliko bolj, kolikor bolj sluti, da se ji bližajo zadnji dnevi. Samo v času od 29. julija do 2. avgusta so na Gorenjskem postrelili 163 talcev. Med ustreljenimi Slovenci so bili tudi taki, ki so jih komaj pripeljali v Begunje in sploh še niso bili zaslišani, kakor tudi ljudje, ki jim po večmesečnem zasliševanju ni bilo mogoče dokazati nobene krivde.

Nemci so v zadnjem času požgali vas Bistrico pod Podbrezjem, zlasti dosti pa so trpele hribovske vasi ob Lukovici in Moravčah. Tam so nemški razbojniki požgali 5 vasi, moške so postrelili in sežgali, nekatere še napol žive. Okoli 300 žena in otrok so odpeljali v St. Vid, od koder bodo transportirani v nemška taborišča. V Škofovih zavodih v St. Vidu je stalno do 800 oseb, ki čakajo, da jih bodo odpeljali. Ker nimajo niti časa niti pravice vzeti s seboj obleko, odhajajo le slabo oblečeni.

Nemške zveri iščejo najmanjši povod, da bi se znesli nad slovenskim ljudstvom. Himmlerjev načrt o iztrebljenju slovenskega življa hočejo izvesti še preden jim bo zadan odločilni udarec na vzhodnem bojišču. Slovenci se v silobranu zatekajo k samoobrambi. Vsi količakaj zavedni možje in fantje se združujejo v partizanske oddelke in se organizirano bore proti tujim zatiralcem prelepe Gorenjske. Samo ljudi, ki ne znajo ceniti smotrnega in organiziranega boja, včasih pravični srd nad nemškim barbarstvom zavede v dejanja, katerih pomen za obči narodnoosvobodilni boj nikakor ne more odtehtati številnih žrtev, ki jih zahtevajo fašistične represalije. Tako je Nemcem kot povod za masakriranje 163 Slovencev služilo nekaj posamičnih napadov na posamične nemške vojake.

Med Nemci in vojaštvom narašča demoralizacija; nihče več ne misli na zmago, vsi pa se boje zime. Velike skrbi jim delajo zračni napadi sovjetskega in angleškega letalstva. Tudi s prehrano je zmerom slabše. Večja mesta že dobesedno stradajo. Pozdrav »Heil Hitler« je zlasti v Avstriji postal tako osovražen, da v večini hotelov in trgovin nanj sploh ne odgovarjajo več.

Spričo vse večjega preganjanja se na Gorenjskem vedno bolj širi partizanska akcija. Na Jelovici je prišlo do hudih bojov med partizani in Nemci. Čeprav so Nemci partizane s pomočjo nekega Judeža iznenadili, so imeli v teh bojih vendarle neprimerno večje izgube kakor partizani. Samo oficirjev in podoficirjev je padlo 48, pokopali so jih v Kranju. Ostale vojake pa kar nekeje v bližini bojišča.

Slovensko ljudstvo na Gorenjskem s svojo prirojeno žilavostjo vztraja in čaka dneva, ko se bo pod udarci zmagovite Rdeče armade in narodnoosvobodilnih odredov zrušila Hitlerjeva Nemčija in bodo Slovenci končno zedinjeni in osvobojeni v Zedinjeni Sloveniji. (Boj in trpljenje slovenskega ljudstva na Gorenjskem. Dapis iz Gorenjskega.)

Slovenski poročevalec 14. septembra 1942, št. 36

Tu operirajo Nemci s silo 6 do 8.000 mož. Vsa ta ogromna moč pa ne more zadržati gorenjskih partizanov, da ne bi dan za dnem napadali nemških sil.

Partizani izpod Jelovice so s svojim vdorom na Jesenice, za Nemce tako važen industrijski kraj, dokazali, da so za slovenske partizane še tako močne straže preslabe, da slovenskih partizanov ne zadrže nobene še tako visoke žične ovire. Vdrli so na Jesenice, iz bolnišnice pobrali ves material in se brez izgub umaknili. Nemci so doživeli hud poraz 5. avgusta pod Gabrško goro v Poljanski dolini. Partizani so v manjših akcijah pobili še 50 Nemcev in 49 izdajalskih Judežev. *(Poročila s slovenskih bojišč. Gorenjska.)*

Slovenski poročevalec 29. septembra 1942, št. 38

Pri nas so partizani vsak dan na delu. Kakor veste, Slovenci na Gorenjskem ne smemo uporabljati jaje in sadja, ki ga pridelamo, marveč moramo vse oddati Nemcem. Zato si pač lahko predstavljate, s kakšno nejevoljo obiramo sadje in kako smo sprejeli novico, da se je 9. septembra pri Lescah cel vlak z jajci in sadjem zvrnil v Savo.

Niti jagode in borovnice niso za nas, marveč vozijo Nemci v hrib otroke, da jih nabirajo za naše tlačitelje. Tako so tudi v petek 11. septembra vlekli otroke v smeri Pokljuke s tremi kamioni v gozd. Medtem ko so otroci nabirali jagode, so se pojavili partizani, polili kamione z bencinom in jih zažgali, tako da so popolnoma zgoreli. Čeprav je morala mladina peš domov, je vendar vsak čutil: tudi to je za našo zmago, tudi to je prispevek k naši svobodi!

V nedeljo 13. septembra se je zrušil pri Nomnju tovorni vlak v Savo, takoj naslednji dan pa je železniška postaja v Zirovnici pogorela do tal.

Nemško vojaštvo na Gorenjskem je sestavljeno iz samih neizvežbanih ljudi, ki komaj znajo držati puško v rokah in se tresejo pred vsakim strelom...

Vsi smo polni upanja in vere, da bo vsega kmalu konec in da bomo zatrdno zmagali mi, ki smo danes zatirani in se znamo boriti s puško v roki proti osvajalcu za našo resnično svobodo. *(Gorenjski partizani preprečujejo nemško ropanje. Dopis z Gorenjskega.)*

Iz poročila poveljstva gorenjskih partizanov za mesec avgust posnemamo: 3. avgusta je sovražnik na ovadbo organiziral večji napad na sektorju Blegaš, kjer sta bili 1. in 3. četa Poljanskega bataljona. Napad so Nemci izvedli načrtno in napravili tri obročje. Sovražnik je izgubil okrog 50 mož, naši borci so se prebili skozi obroč in pri tem izgubili 14 ljudi. Izgube smo nadoknadili z novimi prostovoljci, ki so se prijavili v Poljanski bataljon.

V Poljanski dolini je sovražnik napadel s 3 do 4.000 možmi. V Gabrški gori so Nemci ustrelili 10 svojih vojakov, ker niso hoteli v napad.

11. avgusta je sovražnik napadel Jelovico. Napadel je s 5 do 6.000 možmi in si postavil za smoter popolno uničenje partizanov v tem odseku. Postavil je zasede drugo, poleg druge. Položaji partizanov so bili izdani, toda naš oddelek je izrabil načrt napada, ki ga je našel pri ubitem sovražniku, in se prebil skozi zasede. Na mestu preboja je sovražnik izgubil okrog 50 mož. V bojih na Jelovici pa vsega skupaj do 60 mož. Padle so Nemci pričeli pokopavati kar na bojišču, potem ko so zažgali njihove obleke.

V zvezi z ofenzivo proti Jelovici so Nemci izdali na Jesenicah lepake o popolnem uničenju partizanov in z ogromnimi številkami zaseženega plena. Prvotni lepak, ki so se mu ljudje smejali, so čez uro zamenjali z novim, kjer so številke dosti skromnejše.

Veliko aktivnost razvija tudi kokrški partizanski odred. Poročilo sledi.

17. avgusta so partizani iz Poljanskega bataljona ustrelili komisarja Franca Benedika iz Selc nad Skofjo Loko, ki je bil glavni steber Gestapo in bele garde v Selški dolini.

Poizkuse organiziranja bele garde, ki jih podvzamejo nekateri korumpirani veljaki bivše JRŽ, partizani v kali zatirajo in pri tem uživajo priznanje vsega prebivalstva. V kranjski in blejski okolici je bilo pobitih 9 denunciantov in organizatorjev državljanske vojne, med njimi prosluli Umnik iz Šenčurja pri Kranju. *(Slovenski partizani v boju z okupatorji in belo gardo. Gorenjska.)*

Slovenski poročevalec 11. oktobra 1942, št. 39

Partizani so izvršili napad na občinski urad v Dobu pri Domžalah in ga zažgali. V zvezi z aneksijo Gorenjske in mobilizacijo za vzhodno fronto so se začeli po več krajih kmečki nemiri. Najostrejši je bil nastop kmetov v vasi Godešič pri Škofji Loki,

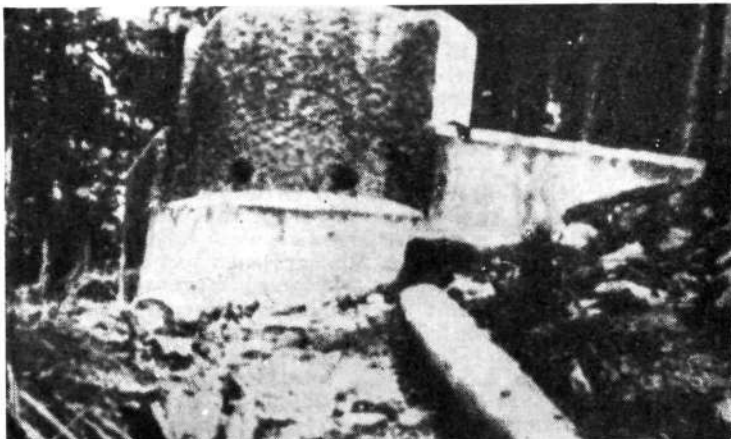
rojstni vasi judenburškega junaka Hafnerja. Tam so Nemci morali nastopiti s silo in so ustrelili enega izmed kmečkih voditeljev. (*Dejavnost slovenskih partizanskih odredov. Gorenjska.*)

Slovenski poročevalec oktobra 1942, posebna izdaja

... Vzporedno z italijansko ofenzivo je potekala nemška ofenziva na Gorenjskem in Štajerskem, katere se je udeleževalo okrog 20.000 Nemcev. V sovražnikovi ofenzivi proti slovenski narodni vojski je odkrito opravljala svoj izdajalski posel bela garda, ki je sovražniku kazala pota, po katerih naj prodira, domove, ki naj jih požge, in Slovence, ki naj jih pomori.

Namen nemško-italijanske ofenzive proti slovenski narodni vojski je bil, uničiti slovensko partizansko gibanje. Ta namen je sovražniku v celoti izpodletel.

... Sovražnikove izgube v nemški ofenzivi presegajo 500 mrtvih in ranjenih, slovenske izgube pa znašajo okrog 60 padlih, ranjenih in pogrešanih...

BUNKER
NA BLEGAŠU,

kjer se je v julijski
hajki 1942 v ogorčeni
borbi do zadnjega na-
boja branila četa par-
tizanov in se nato brez
izgub umaknila. (Origina-
l v Muzeju narodne
osvoboditve LRS
v Ljubljani)

Partizanske čete na Gorenjskem in Štajerskem so kombinirale srdite spopade s spretno manevrsko in izmikavno taktiko... (*Vojno poročilo Glavnega štaba Slovenskih narodnoosvobodilnih partizanskih čet. Na položaju, dne 3. oktobra 1942. Komandant: Jernej Posavec. Politični komisar: Peter Kalan.*)

Dne 3. VIII. je sovražnik organiziral večji napad na sektorju Blegaš, kjer sta stali 2. in 3. četa Poljanskega bataljona. Napad je bil izvršen načrtno, tako da so Nemci napravili tri obročje okrog obeh čet. 2. četi in enemu vodu druge grupe, ki se je trenutno nahajal pri 2. četi, se je posrečilo v zadnjem trenutku izogniti se obroču ter se začasno umakniti preko italijanske meje. 3. četa je sprejela borbo. V boju je sovražnik izgubil 30 mož, medtem ko so partizanske izgube znašale 14 do 16 mož. Napad na Blegaš je trajal 3 dni.

Ko se je umaknila 2. četa v Italijo, jo je prebivalstvo z navdušenjem sprejelo. Četa je izvršila nekaj manjših akcij, nakar se je vrnila.

Dne 11. VIII. je sovražnik organizirano napadel Jelovico s 5 do 6.000 možmi. Partizanska glavnina je bila popolnoma obkoljena in se je odločila, da se prebije. Naši so jurišali na sovražnikove položaje in jih prebili. Sovražnik je na tem mestu izgubil 50 mož. V celoti je sovražnik izgubil 50 do 60 mož. Partizanske izgube znašajo 15 mož.

28. VIII. je bila izvršena akcija v Kropi. V tej akciji smo zaplenili v tovarni, na občini in na pošti 9.600 RM, 2 rotacijska stroja, 1 ciklostil, 5 pisalnih strojev, 2 računska stroja, 200 kg papirja. V tovarni so bili delno poškodovani vsi stroji.

30. VIII. je bila izvršena akcija v Podnartu. Partizani so požgali novi most čez Savo, uničili na železniški postaji vse telefonske in telegrafске naprave, uničili prometno pisarno ter razbili glavne dele na dveh lokomotivah. (*Borba 1. grupe odredov.*)

Dne 9. septembra 1942 je junaško padel v boju proti nemškim fašističnim tolpom na Gorenjskem tov. Jože Gregorčič, komandant I. grupe odredov slovenskih partizanskih čet in eden prvih in najzaslužnejših pionirjev pri graditvi naše partizanske vojske.

Tov. Jože Gregorčič (s partizanskim imenom Jože Gorenjec) je bil kot kovinarski delavec na Jesenicah že od mladih let eden najaktivnejših bojnikov za pravice delovnega ljudstva. Kot takega so ga preganjale že jugoslovanske reakcionarne oblasti. V začetku 1937. leta je odšel kot prostovoljec v špansko republikansko vojsko, ki se je borila proti fašističnim imperialistom, ter si s svojim junaštvom in drugimi vojaškimi vrlinami pridobil čin oficirja španske republikanske vojske. Ko so nemški okupatorji zasedli slovensko Gorenjsko, je Jože Gregorčič na čelu jeseniških kovinarjev vodil v najgloblji ilegalnosti boj proti fašističnim razbojnikom na Gorenjskem. Kakor hitro pa je Izvršni odbor Osvobodilne fronte izdal poziv za vstopanje v partizanske čete, je bil tov. Jože Gregorčič med prvimi, ki se je odzval. Že v juliju 1941. leta je vzpostavil prvo partizansko četo na Gorenjskem in postal njen komandir, dokler ni ta četa narasla v bataljon, v odred, v grupo odredov. Skupaj z gorenjskimi partizanskimi četami je rasel tudi tov. Jože Gregorčič v enega najodločnejših in najspodobnejših komandantov slovenskih partizanskih čet. V aprilu t. l. je bil imenovan za komandanta I. grupe odredov. Poverjeno mu veliko odgovornost je vršil s častjo in uspehom.

S smrtjo tov. Jožeta Gregorčiča je slovenska partizanska vojska utrpela težak udarec. Toda delo, v katerega je tov. Gregorčič vložil vse svoje sile, ne bo zastalo. Z uspehom in slavo ga bodo gradili dalje tisti številni komandanti, komandirji in partizani, ki jih je vzgajal tov. Jože Gregorčič in jih učil ljubiti svoj narod in svobodo bolj kakor svoje življenje. Mlad je padel naš tov. Jože, toda s svojim mladim življenjem je oplajal sile, ki nosijo slovenskemu narodu zmago.

In zato ime tov. Jožeta Gregorčiča, legendarnega partizanskega komandanta na Gorenjskem, nikoli ne bo izbrisano iz spomina slovenskega ljudstva. Slava tovarišu Jožetu Gregorčiču! Naj živi slovenska partizanska vojska, ki je dala slovenskemu narodu take junake, kakor je bil Jože Gregorčič. (*Komunike Glavnega poveljstva Slovenskih partizanskih čet, Na položaju, 20. oktobra 1942. Za Glavno poveljstvo Slovenskih partizanskih čet: Politkomisar: Peter Kalan s.r. Komandant: Jernej Posavec s.r.*)

Slovenski poročevalec 4. novembra 1942, št. 42

... Na Gorenjskem in Štajerskem razvijajo naše čete močno diverzantsko delavnost. Na več mestih je uničena proga, napadeni in uničeni so trije vlaki na Gorenjskem ... (*Z naših bojišč, 30. X. 1942.*)

Slovenski poročevalec 14. novembra 1942, št. 43

... Na Gorenjskem so bili odbiti večji nemški napadi. Uničena sta bila dva vlaka na progi Kranj—Jesenice in Jesenice—Bohinjska Bistrica ... (*Z naših bojišč, 5. novembra 1942.*)

Slovenski poročevalec, Gorenjska izdaja, 26. novembra 1942, št. 45

V mesecu novembru so gorenjski partizani izvršili več učinkovitih akcij proti sovražniku. Med drugim so 11. novembra na cesti Selca—Železniki napadli limuzino in motorno kolo, ki sta spremljala avtobus. Pri tem je bilo ubitih 5, ranjena pa dva nemška policista.

9. novembra je bila med Češnjico in Železniki razorožena vaška straža. Zaplenjenih je bilo 16 pušk ter več sto kosov municije.

5. novembra je tovariš Bine, mitraljezec 1. čete Poljanskega bataljona, sam napadel sovražno postojanko v Gorenji vasi. Ubil je 6 okupatorjev.

20. novembra je partizanska patrulja napadla nemško zasedo na Stirpem v Selški dolini. Pri tem je bilo ranjenih in ubitih več okupatorskih policistov.

Izvršenih je bilo še več uspešnih napadov, o katerih bomo še poročali.

Pri zasledovanju izdajalske bande, ki se klati po naših vaseh ter gozdovih, so naše patrulje 30. oktobra težko ranile partizanskega dezerterja in nevarnega izdajalca

Miho Perka. 15. novembra je patrulja v spopadu z več člani te bande na Jelovici enega ubila ter več ranila. 22. novembra je bil ubit in razorožen član iste bande Franc Janša iz Koritnega pri Bledu.

Slovensko prebivalstvo opozarjamo, da ne naseda tej bandi, ki pod krinko slovenskih partizanov straši ter ropa po naših vaseh. Sleherni Slovenec je dolžan, da po svojih najboljših močeh pomaga partizanskim oblastem pri zasledovanju in uničevanju te izdajalske bande.

V tem času je bilo izvršenih tudi več uspešnih sabotažnih akcij. Med drugim bil iztirjen tovorni vlak na progi Bohinjska Bistrica—Bled. Vanj se je zaletel zjutraj še osebni vlak. Povzročena je bila velika materialna škoda ter je bilo ranjenih več tujih civilov. Iztirjen je bil tudi tovorni vlak Skofja Loka—Kranj. Na mnogih mestih je bila uničena telefonska napeljava ter poškodovanih več mostov.

V tem času je bilo justificiranih več denunciantov. Med drugimi: Martina Tonejca iz Gorij pri Bledu, partizanskega dezerterja in izdajalca Vinka Justina ter izdajalca Janeza Jereta iz Podbrezj. Imena drugih justificiranih izdajalcev ter ostriženih deklet, ki so se vlačile z okupatorji, bomo še objavili. (*Poročilo štaba I. grupe odredov slovenskih partizanskih čet o akcijah izvršenih v mesecu novembru.*)

Slovenski poročevalec 2. decembra 1942, št. 44

... Na Gorenjskem in Koroškem so čete I. grupe slovenskih partizanskih odredov izvršile več uspešnih napadalnih akcij. ... (*S slovenskih bojišč.*)

Slovenski poročevalec. Gorenjska izdaja, 31. decembra 1942, št. 47

V času od 26. julija do 28. novembra 1942 je izvršil I. Kamniški bataljon naslednje akcije:

V devetih spopadih je ubil 31 in ranil 16 okupatorjevih vojakov, policajev in žandarjev. Pri tem so bile zaplenjene: 3 brzostrelne puške, en puškomitraljez, 3 pušk z nekaj municije, 9 pištol in 3 bombe.

Likvidiranih je bilo 31 vohunov in narodnih izdajalcev.

V vaseh Mengeš, Dob. Ihan, Vir, Podgorica, Tuhinje je bilo zaplenjeno: en parni stroj, 8 pisalnih strojev, 3 radio aparati, nekaj papirja, odej, povojev in vate ter 2.735 RM. V vaseh Podgorica in Tuhinje sta bili uničeni oziroma zažgani občini, na pošti v Dobu pa so bile uničene vse naprave.

V vaseh Spitalič, Češnjice pri Motniku, Cirkuš (občina Zg. Tuhinj), Snivik (občina Šmartno), Hrib (občina Dolsko), Markovo, Nožice in drugod je bilo izvršenih 9 rekvizicij in prehranjevalnih akcij pri narodnih izdajalcih. (*Akcije I. kamniškega bataljona.*)

OPOMBA

Se slabega pol leta nas loči in že bomo praznovali desetletnico uspešno zaključenega narodno-osvobodilnega boja slovenskega ljudstva proti nacifašistični agresiji in revolucionarnega obračuna z domačimi izdajalci. Toda kljub temu, da je poleg številnih dokumentov tudi spomin ljudi na vse dogodke od ustanovnega sestanka Osvobodilne fronte in njenega poziva k boju dalje pa do končne zmage še popolnoma svež, do danes še nismo dobili kake večje in izčrpne analize ali pregleda razvoja narodnoosvobodilne borbe. To kaže, da gradivo za takšno studijo niti še ni zbrano niti ni zrelo za dokončno obdelavo, kar je ob razsežnosti in množici akcij, ki so borbo izpolnjevale, popolnoma razumljivo. Prav zaradi tega je tembolj potrebno, da se k raziskovanju tega najbolj dramatičnega in veličastnega obdobja slovenske narodne zgodovine ne pristopa samo iz širšega, splošnega republiškega gledišča, temveč da se obdela poleg tega in morda celo pred tem razvoj in obseg partizanskih akcij na posameznih zaključenih teritorijih. Vse to bi lahko odlično služilo kot najbolj zbrano gradivo za splošni pregled narodnoosvobodilne borbe v Sloveniji.

Takšen je tudi namen tukaj zbranih podatkov. Najprej sem se sicer skušal omejiti na gradivo, ki se nanaša samo na najožje območje Skofje Loke ter Poljanske in Selške doline in k njim spadajočega ozemlja. Toda zaradi tesne povezanosti začetnega obdobja partizanskih akcij na vsem Gorenjskem v letih 1941 in 1942, bi bila takšna ločitev preveč prisiljena, največkrat pa sploh težko izvedljiva. Zato sem iz poročil in člankov ilegalnega Slovenskega poročevalca za omenjeni čas izbral vse ono, kar zadeva boj proti okupatorju tostran nesmiselne meje med Gorenjsko na eni strani ter takozvano Ljubljansko pokrajino in Primorsko na drugi strani. Na tak način zbrani podatki pa predstavljajo seveda samo manjši del gradiva za proučevanje širice in vsebine narodnoosvobodilnega gibanja na tem teritoriju v navedenem obdobju.

Gradivo sem črpal iz 34 številk osrednje izdaje Slovenskega poročevalca za leto 1941 in iz 57 številk za leto 1942 ter iz 4 številk gorenjske izdaje za leto 1942, ki so se ohranile v Narodni in univerzitetni knjižnici in v Muzeju narodne osvoboditve LRS v Ljubljani. Ohranjeni so sledeči izvodi:

Slovenski poročevalec 1941: št. 1, maja, št. 2, 8. junija, št. 3, 15. junija, št. 4, 22. junija, št. 5, 23. junija, št. 6, 28. junija, št. 7, 4. julija, št. 8, 11. julija, št. 9, 25. julija, št. 10, 2. avgusta, št. 11, 9. avgusta,

št. 12, 16. avgusta, št. 13, 17. avgusta, št. 14, 23. avgusta, št. 15, 30. avgusta, št. 16, 6. septembra, št. 17 (brez datuma), št. 18, 20. septembra, št. 17-18 (dvojna številka s ponovljenim tekočim štetjem), 20. septembra, št. 19, 23. septembra, št. 19 (ponovljeno štetje), 1. oktobra, št. 20, 11. oktobra, št. 21, 17. oktobra, št. 22, 24. oktobra, št. 23, 1. novembra, št. 24, 8. novembra, št. 25, 15. novembra, št. 26, 22. novembra, št. 27, 29. novembra, št. 28, 5. decembra, št. 29, 9. decembra, št. 30, 15. decembra (z dvema prilogama), št. 31, 23. decembra, št. 32, 30. decembra.

Slovenski poročevalec 1942: št. 1, 6. januarja, št. 2, 11. januarja, št. 3, 18. januarja, št. 4, 24. januarja, št. 5, 31. januarja, št. 6, 8. februarja, št. 7, 14. februarja, št. 8, 21. februarja, št. 9, 2. marca, št. 10, 9. marca, št. 11, 17. marca, št. 12, 23. marca, št. 13, 31. marca, št. 14, 6. aprila, št. 14 (ponovljeno štetje, pravilno: 15), 15. aprila, št. 16, 21. aprila, št. 17, 28. aprila, št. 18, 5. maja, št. 19, 12. maja, št. 20, 19. maja, posebna izdaja, 6. julija, št. 27, 9. julija, št. 28, 14. julija, št. 29, 20. julija, št. 30, 26. julija, št. 31, 3. avgusta, št. 23, 9. junija, posebna izdaja (brez datuma), št. 24, 19. junija, št. 25, 24. junija, št. 26, 1. julija, posebna izdaja, 20. maja, posebna izdaja (tiskana, brez datuma: 22. maja), št. 21, 26. maja, št. 22, 2. junija, št. 32, 10. avgusta, št. 33, 17. avgusta, št. 34, 24. avgusta, posebna izdaja, 25. avgusta, št. 35, 5. septembra, št. 36, 14. septembra, št. 37, 21. septembra, št. 38, 29. septembra, posebna izdaja, (začetek) oktobra, št. 39, 11. oktobra, št. 40, 13. oktobra, št. 41, 24. oktobra, št. 42, 4. novembra, posebna izdaja, 9. novembra, št. 43, 14. novembra, posebna izdaja, (po 10.) novembru, posebna izdaja (tiskana), (po 10.) novembru, št. 44, 2. decembra, posebna izdaja, (po 5.) decembru, št. 43 (ponovljeno štetje, pravilno: 45), 10. decembra, št. 43 (ponovljeno štetje, pravilno: 46), 12. decembra, posebna izdaja (tiskana), (po 15.) decembru.

Slovenski poročevalec 1942, gorenjska izdaja: št. 44, 19. novembra, št. 45, 26. novembra, št. 46, 8. decembra, št. 47, 31. decembra.

Objavljeno besedilo je ponatisnjeno točno po originalu; popravljene so samo nekatere večje slovnične in stilistične napake. Če je tekst izpuščen, je to označeno s tremi pikami, v oklepaju za poročilom pa je naveden odgovarjajoči naslov.

Branko Berčič